

Suomen yliopistokirjastojen neuvoston toimintakertomus vuodelta 2001

Neuvoston kokoonpano vuonna 2001:

Esko Häkli, (1.12. saakka) Helsingin yliopiston kirjasto,
puheenjohtaja

Tore Ahlbäck, Åbo Akademis bibliotek

Kai Ekholm, (1.12. lähtien) Helsingin yliopiston kirjasto

Lea Karhumaa, Lapin yliopiston kirjasto

Eeva-Liisa Lehtonen, varapuheenjohtaja, puheenjohtaja. 1.12. alkaen

Vuokko Palonen, Vaasan tiedekirjasto Tritonia

Anja Ukkola, Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kirjasto

Neuvosto kokoontui vuoden aikana viisi kertaa; yksi kokous pidettiin Vaasassa. Yliopistokirjastojen johtajien kokouksia järjestettiin kaksi, joista keväällä Oulussa pidetty kokous oli yhteinen atk-johtajien kanssa. Strategiaseminaareja pidettiin kaksi: Turussa kesäkuussa ja Tampereella syyskuussa.

Toimintavuoden aikana Linnea2-konsortion asiat siirtyivät konsortion omien toimielinten käsiteltäväksi. Neuvosto valmisteli Linnea2-konsortion yleiskokouksen, joka pidettiin maaliskuun johtajien kokouksen yhteydessä.

Neuvoston sihteerinä toimii Irma Reijonen Helsingin yliopiston kirjastosta.

Yliopistokirjastojen strategia

Toimintavuoden tärkein asia oli yliopistokirjastojen strategian edistäminen. Strategian laadinnassa hahmotettiin sitä, miten yliopistokirjastot toimivat verkostona ja mitkä ovat keskeisiä kirjastojen yhteistyöllä edistettäviä asioita seuraavien viiden vuoden aikana. Strategiaprosessin avulla selvitettiin toimintaympäristön muutoksia ja niistä johtuvia muutoksia kirjastojen tehtävissä ja toimintatavoissa. Verkoston strategialla tuetaan myös yksittäisten kirjastojen omien strategioiden laadintaa. Yliopistokirjastojen verkoston toiminnan määrittely ja tehtävien rajaaminen suhteessa yksittäiseen kirjastoon on ollut yksi strategiatyön keskeisimmistä ja vaikeimmista kysymyksistä. Työskentelytavaksi valittiin seminaarit, joihin kaikki kirjastojen johtajat osallistuivat. Opetusministeriö tuki strategiatyötä tietohuollon kehittämiseen tarkoitettulla avustuksella. Seminaarien työskentelyn ohjaajina toimivat Martti Hyry ja Mailis Aaltonen Oulun yliopistosta. Keskeinen työmuoto oli keskustelu pienryhmissä ohjaajien toimeksiantojen mukaan. Kaikkien seminaareihin osallistuneiden käyttöön avattiin Telsi-ympäristö,

johon talletettiin seminaareissa syntyneet dokumentit ja jota käytettiin strategian kirjoittamisessa yhteisenä työskentely-ympäristönä. Seminaarien jälkeen strategian kirjoitustyöhön ryhtyi työryhmä, johon kuuluvat Riitta Huuhtanen, Mirja Iivonen, Päivi Kytömäki, Irma Pasanen, Vuokko Palonen ja sihteerinä Irma Reijonen. Työskentely jatkuu ja strategia valmistuu vuoden 2002 aikana.

Verkko-opiskelu ja elektroniset opiskeluaineistot virtuaaliyliopistossa

Toinen keskeinen toimintavuoden tehtäväkokonaisuus oli virtuaaliyliopistossa tarvittavien kirjastopalveluiden suunnittelu ja kehittämishankkeet. Päivi Kytömäki edustanut kirjastoja portaalihankkeen ohjausryhmässä. Kirjasto- ja tietopalveluja tarjotaan virtuaaliyliopiston portaalien kautta. Palvelun sisällön suunnittelua varten perustettiin marraskuussa yliopistokirjastojen virtuaaliyliopistotyöryhmä.

Virtuaaliopetushankkeiden käynnistyminen on nostanut esiin tarpeen järjestää verkko-oppimateriaalin kuvailu ja hallinta yliopistoissa. Neuvosto järjesti marraskuussa verkkokurssien ja -oppimateriaalien metadatat ja hallinnoinnista keskustelutilaisuuden, johon osallistui noin 40 kirjastojen ja virtuaaliyliopiston edustajaa. Keskustelutilaisuudessa todettiin, että verkko-oppimateriaalien hallinta edellyttää monen eri tahon osallistumista ja yhteistyötä. Kirjastojen tehtäviä voisivat olla metadatan tallennuksen ohjeistus ja koulutus. Kirjastot tarjoavat pääsyn lisensioimiinsa kurssimateriaaleihin. Myös yliopistoissa tuotettu aineisto voisi olla löydettävissä kirjastojen tietokannoista, jos kehitetään tarvittavia metadatan muunnosohjelmia ja sovitaan yhteisesti aineiston tuottajien kanssa periaatteista, joiden mukaan itse tuotettu aineisto on tarpeellista olla tavoitettavissa kirjastojen kautta. Asian käsittely jatkuu vuonna 2002.

Käynnissä olevat kirjastojen verkko-opetushankkeet ovat esittäytyneet johtajienkokouksessa ja esittelyjä on koottu myös neuvoston verkkosivuille. Joulukuussa järjestettiin verkko-opetushankkeiden suunnittelukokous, jonka tavoitteena oli yhteisen kattohankkeen muodostaminen. Kokoukseen osallistui noin kaksikymmentä kirjastojen edustajaa. Kokouksessa sovittiin, että aluksi yhteistyötä edistetään kokoamalla tiedonhankinnan perustaitojen opetusmateriaaleja yhteiseen käyttöön tuottava hanke. Tavoitteena on hahmottaa perusopetusmateriaalin kokonaisuus ja tuottaa sen rakentamiseen tarvittavia moduuleita. Opiskelijakirjasto koordinoi hankkeen käynnistystä. Seuraavaksi edetään tieteenalakohtaisten kurssien ja opetusmateriaalien koordinointiin ja kootaan tiedot jo tehdyistä kurseista. Pyritään tieteenalakohtaisten klustereiden muodostamiseen. Yhteistyön lisäämisellä vältetään päällekkäistyötä ja pystytään asteittain tuottamaan kaikki tieteenalat kattava tiedonhankinnan opiskeluaineisto. Kokonaisuuden koordinointi on vielä järjestämättä. Työ jatkuu vuonna 2002.

Neuvosto suhtautui myönteisesti informaatiolukutaidon osaamistavoitteiden tunnetuksi tekemiseen ja soveltamiseen

tiedonhallinnan opetuksessa. Osaamistavoitteiden soveltamisessa yliopisto-opetukseen tarvitaan opettajien aktiivista panosta ja kiinteää yhteistyötä opettajien ja kirjaston välillä.

Kansallisten kehittämishankkeiden seuranta

FinELibin aineistonhankintaan ja FinELib-palvelun kehittämiseen liittyviä kysymyksiä on käsitelty johtajienkokouksessa. Neuvosto nimesi työryhmän tekemään ehdotuksia aineistokustannusten jakomalleiksi yliopistokirjastojen kesken. FinELibin ohjausryhmässä yliopistokirjastoja edusti Päivi Kytömäki ja konsortioyhmässä Päivi Kytömäki, Eeva-Liisa Lehtonen ja Sinikka Koskiala.

Linnea-palvelut esitteli johtajien kokoukselle mahdollisuuksia hyödyntää Voyager-järjestelmän Universal Borrowing –toimintoa (yhteislainaus) aineiston yhteiskäytön edistämiseksi. Päätettiin käynnistää pilotteja käyttöpolitiikan ja toimintatapojen kehittämiseksi. Yksi keskeisiä ratkaistavia kysymyksiä yhteislainauksen edistämisessä on toiminnasta syntyvien kustannusten kattaminen ja järkevien maksukäytäntöjen luominen kirjastojen kesken.

Kirjastotilastoinnin pohjana oleva kansainvälinen uusi standardi edellytti myös kansallisen tilastoinnin uudistamista. Tilastointia uudistavassa työryhmässä yliopistokirjastojen edustajana oli Tuulikki Nurminen.

Yhteistyö, tiedottaminen ja koulutus

Tiedotusta on parannettu lisäämällä ajankohtaista tietoa neuvoston verkkosivuille. Sivujen perusteellisempi uudistaminen on vielä kesken. Neuvoston kokouksista tiedotetaan etukäteen lähettämällä neuvoston asialista tiedoksi kirjastojen johtajille. Kokouksien ja seminaarien jälkeen on myös pyritty tiedottamaan keskeisistä tuloksista ja tavoitteena on järjestelmällinen tiedottaminen niin yliopistokirjastoille kuin keskeisille yhteistyökumppaneille. Neuvoston sihteeri pitää yllä kahta kaikkien tieteellisten kirjastojen käytössä olevaa sähköpostilistaa: hankinta-k ja tiedon-hallinta. TILKEN verkkosivuilla olevaa luetteloa kirjastojen osallistumisesta kansainvälisten järjestöjen toimintaan päivitettiin kesän aikana.

Neuvoston sihteeri on koonnut kirjastoalan tietotekniikkauutisia CSC:n toimittamaan Tietoyhteys-lehteen.

Keväällä valmistui ohjeistus kausijulkaisuhankintojen kilpailuttamiseksi ja asiasta järjestettiin kirjastoille tiedotustilaisuus maaliskuussa.

Huhtikuussa järjestettiin tieteellisille kirjastoille, arkistoille ja museoille suunnattu elektronisen aineiston pitkäaikaissäilytystä käsitellyt seminaari, johon osallistui 130 henkilöä. Puhujina olivat Jeff Rothenberg RAND Corporationista, Titia van der Werff Hollannin kansalliskirjastosta ja Jani Stenvall Helsingin yliopiston kirjastosta.

Hyväksytty kokouksessa 20.3.2002

Suomen yliopistokirjastojen neuvosto